

ДОРОШЕНКО А. П., кандидат економічних наук, доцент
ЄГОРОВА О. В., кандидат економічних наук, доцент
ДОРОШЕНКО О. О., кандидат економічних наук, доцент

Полтавська державна аграрна академія

ВІТЧИЗНЯНА ЕКОНОМІКА: ТЕНДЕНЦІЇ ТА ПЕРСПЕКТИВИ

Сучасні глобальні перетворення світового ринку формують нові виклики перед національними економіками різних країн. Вітчизняна економіка, перебуваючи в активному пошуку свого місця в глобальному світі, змушена адаптуватися та видозмінюватися відповідно до актуальних потреб та реалій сьогодення. Постійний пошук свого місця та періодичні зміни стратегічного вектора розвитку породжують хаотичні перетворення, результати яких можна спостерігати в сучасних умовах.

Зниження обсягів виробництва та, відповідно, експорту продукції з високим вмістом доданої вартості, орієнтація на реалізацію сировинної продукції – ось невтішні результати сучасних трансформацій та змін економіки країни, що є наслідком економічної політики останніх трьох десятиліть. Незважаючи на існування певних періодів зростання та розвитку вітчизняної економіки – головний тренд залишався незмінний: зниження рівня ефективності, висока ресурсомісткість продукції, зниження рівня доданої вартості, зростання імпортозалежності щодо високотехнологічної продукції.

Розуміючи необхідність розбудови вітчизняної економічної системи та створення на її основі ефективної економіки, слід відмітити необхідність формування власної (національної) моделі та стратегії поведінки, базовими елементами якої повинні стати особливості забезпечення відповідними факторами виробництва (ресурсами) та

наявними технологіями, з урахування потенційних перспектив та загальносвітових тенденцій розвитку [1].

На нашу думку, на сучасному етапі перед Україною постає два шляхи розвитку:

- виробництво сировинної продукції чи продукції з невисоким вмістом доданої вартості (головним чином продукція сільськогосподарського виробництва чи результатів її переробки та продукція металургійних підприємств);

- концентрація виробництва продукції кінцевого споживання, що має високий рівень доданої вартості та базується на сучасних технологіях автоматизації та комп'ютеризації.

Формування економічної системи на основі першого напрямку розвитку призведе до зниження економічного потенціалу країни, втрати певної частки висококваліфікованої робочої сили, та відведе нас на світовому рівні місце «сировинного придатку» як для виробництва промислової продукції, так і продукції харчування [2].

Такий підхід призведе до подальшого зростання різниці в рівнях розвитку між нами та рештою економічно розвинутих країн (в першу чергу наших найближчих сусідів з країн Європейського союзу) та унеможливить перспективу майбутнього відновлення втрачених (або майже втрачених) технологій чи залучення нових.

Одночасно слід зауважити, що в сучасному високотехнологічному світі наявність технологічних рішень забезпечує економіці відповідні конкурентні переваги. При цьому слід відмітити, що вітчизняна економіка не може похизуватися такими перевагами та головним чином базується на застарілих технологіях (частково залишених у спадок від колишнього Радянського Союзу) чи взагалі на нетехнологічній основі [3].

Джерелом зростання рівня технологічності та, як наслідок, обрання другого шляху розвитку вітчизняної економіки можуть бути лише

відповідні інвестиції в реальний сектор економіки. Одночасно слід відмітити, що бажання залучати інвестиційні ресурси формують досить багато національних економік, а, отже, виникає конкуренція за такий ресурс. Що ж особливого може запропонувати наша економіка у боротьбі за такі ресурси? На нашу думку, слід виокремити такі переваги вітчизняної економіки:

- високий рівень забезпеченості природними ресурсами;
- наявність достатньої кількості трудових ресурсів, що мають відносно високий рівень освіти;
- існування традицій та шкіл високотехнологічного виробництва (авіабудування, космічні технології, автомобілебудування, суднобудування, високотехнологічне озброєння), що не втратили повністю висококваліфіковані кадри та виробничі потужності;
- розгалужена мережа залізничного сполучення.

Зрозуміло, що в реальному житті питання напрямку розвитку не стоїть так однозначно та не вимірюється лише критеріями «сировина» чи «технології». Проте нам слід чітко усвідомлювати перспективи обрання кожного із напрямків розвитку та вживати заходів з ефективного поєднання наших фактичних можливостей і бажання потенційного економічного зростання економіки та, як наслідок, рівня життя населення.

ЛІТЕРАТУРА

1. Баженова О. В., Баженова Е. В. Тенденції та перспективи економічного зростання в Україні. *Вісник АПСВТ*, 2016. № 1–2. С. 38–44.
2. Патика Н. І. Тенденції та перспективи розвитку світових сільськогосподарських ринків як орієнтири для посилення українських позицій. *Економіка АПК*, 2019. № 1. С. 70.
3. Юрчишин В. Чинники і складові структурних змін у світовій економічній системі і наслідки для України. Глобальні тенденції і перспективи: світова економіка та Україна. Київ : Заповіт, 2018. С. 132–201.